

Zakres zarządzania publicznego

Zarządzanie publiczne jako odrębna dziedzina badań naukowych pojawiła na przełomie lat 80 i 90-tych XX wieku. Badania zapoczątkowane zostały przez badaczy amerykańskich. Pojęcie zarządzania publicznego można rozumieć jako zarządzanie w sektorze publicznym (w ujęciu przedmiotowym) bądź w ujęciu podmiotowym jako zarządzanie sprawami publicznymi.

Podejście przedmiotowe ujmuje powyższą definicję koncentrując się na naturze działalności reprezentowanej przez sektor publiczny. Wykonywany rodzaj działalności narzuca niejako dobór danych metod jak również narzędzi zarządzania.

W terminologii zarządzanie publiczne stanowi *dziedzinę wiedzy, która jest wyeksponowana celem praktycznej i publicznej weryfikacji, z głębokimi teoretycznymi odniesieniami zarówno w sferze nauk ekonomicznych, jak i humanistycznych*¹.

*J. Górniak zarządzanie publiczne określa jako dynamiczną realizację programów publicznych, mających na celu zaspokajanie istotnych potrzeb społecznych(...) Analizując problematykę zarządzania publicznego pojawia się kwestia innowacji społecznej. (...)*²

Pojęcie innowacji jest nierozłącznie związane ze zjawiskiem odkrywania bądź tworzenia nowości, procesami doskonalenia, reformy lub też wprowadzania na rynek produktu postrzeganego jako nowy. Pojęcie innowacji jest zatem bardzo szerokie i niezbyt sprecyzowane. Za innowacje powszechnie uważa się najróżniejsze fakty, procesy i zjawiska o charakterze technicznym, organizacyjnym, społecznym lub psychologicznym. Takie pojmowanie innowacji wynika zarówno ze stosunkowo niedługiej tradycji badań nad tą dziedziną, jak i odmienności punktów widzenia, które były przyjmowane w rozważaniach.³

¹ Noworól A., Zarządzanie komisariatem policji na tle charakterystyki zarządzania instytucjami publicznymi. Zarządzanie Publiczne, „Zeszyty Naukowe ISP UJ”, nr 2/2006

² Górniak J., Innowacje społeczne a zarządzanie publiczne, [w:] Hausner J. (red.), Studia z zakresu zarządzania publicznego, Wydawnictwo AE, Kraków 2001

³ Koźuch B., Zarządzanie publiczne w teorii i praktyce polskich organizacji. Warszawa 2004, s. 228-229.

Obecnie o wiele częściej definiuje się innowacje jako udana pod względem komercyjnym i pomyślną ekonomicznie eksploatację nowych pomysłów⁴. Innowacje są tutaj traktowane jako wynik zmian techniczno-organizacyjnych, obejmujących z jednej strony proste modyfikacje istniejących produktów, procesów i praktyk.

Celowym będzie przytoczenie definicji organizacji publicznej, która najczęściej jest definiowana jako „organizacja, operująca w sektorze publicznym, czyli jako instytucję publiczną oddziałującą na gospodarkę zarówno w sferze regulacji, jak i w sferze realnej działalności podmiotów gospodarczych”⁵.

Według Barbary Kożuch menedżerami organizacji publicznej czyli administracji państwowej i samorządowej, usług społecznych, tj. oświatowych, zdrowotnych i kulturalnych oraz bezpieczeństwa publicznego) określa kierowników różnych szczebli, których podstawowym zadaniem jest skuteczne i ekonomiczne, czyli efektywne zarządzanie organizacjami, które świadczą szeroko rozumiane usługi publiczne o wysokiej jakości⁶

Przesłanki stworzenia, a następnie zastosowania w praktyce modeli i rozwiązań w zakresie nowoczesnych metod zarządzania w administracji publicznej są związane z koncepcjami tzw. nowego zarządzania publicznego (NPM – New Public Management). Koncepcje te rozpowszechnione są szczególnie w krajach anglosaskich od lat 80. Zasadnicze założenia NPM były skierowane na zwiększenie efektywności sektora publicznego m.in. poprzez położenie nacisku na zarządzanie finansami ze szczególnym naciskiem na wzrost efektywności w zakresie minimalizacji kosztów. Kolejnym założeniem jest wyznaczanie celów i monitorowanie wyników jak również wyznaczanie standardów usług i korzystanie z rozwiązań benchmarkingowych (możliwość dokonywania porównań na próbie sprawdzonych, dobrych rozwiązań).

Model zarządzania publicznego został uzupełniony elementy zarządzania wynikami, tak by zapewnić efektywne usługi publiczne m.in. poprzez nacisk na jakość usług (modele i narzędzia) – celem jest osiągnięcie doskonałości w zakresie usług publicznych.

Za źródło w dziedzinie zarządzania publicznego uznać można teorię organizacji i zarządzania wraz z teorią zarządzania zmianami organizacyjnymi. Teoretyczne podstawy dyscypliny lokują się w teorii zarządzania, politologii i ekonomii. Istotne znaczenie w tej

⁴ Pomykalski W., Zarządzanie innowacjami, PWN, Warszawa 2001, s. 45.

⁵ Kożuch B., Zarządzanie publiczne a rozwój gospodarki regionu, Materiały konferencyjne SGH, Kazimierz Dolny-Warszawa 2002, s. 343.

⁶ B. Kożuch, Zarządzanie publiczne..., op. cit., s. 229.

subdyscyplinie ma teoria nazywana teorią wyboru publicznego. Obejmuje ona analizę problemów podejmowania decyzji przez władze w zakresie kompleksowego zarządzania.

W zarządzaniu publicznym ma zastosowanie następująca zasada: zasada i zarządzania ogólnego. Należy zauważyć, że odnoszenie ich do organizacji publicznych wymaga uwzględnienia ich specyfiki, do których należy określić podmiotów zarządzania publicznego.

Bibliografia

1. Górniak J., Innowacje społeczne a zarządzanie publiczne, [w:] Hausner J. (red.), Studia z zakresu zarządzania publicznego, Wydawnictwo AE, Kraków 2001
2. Kożuch B., Zarządzanie publiczne w teorii i praktyce polskich organizacji. Warszawa 2004.
3. Kożuch B., Zarządzanie publiczne a rozwój gospodarki regionu, Materiały konferencyjne SGH, Kazimierz Dolny-Warszawa 2002.
4. Noworól A., Zarządzanie komisariatem policji na tle charakterystyki zarządzania instytucjami publicznymi. Zarządzanie Publiczne, „Zeszyty Naukowe ISP UJ”, nr 2/2006
5. Pomykalski W., Zarządzanie innowacjami, PWN, Warszawa 2001.